

Sociologi och naturvetenskap i par

Vad gör vi åt diskrimineringen mot människor med utländsk bakgrund? Det som dessa människor själva inte sällan gör är att via utbildning kompensera för de hinder som diskrimineringen medför. I *Elitutbildning: En strategi för erkännande?* intervjuas juridikstudenter av utländsk bakgrund vid två universitet. Materialet analyseras med Axel Honneths teori enligt vilken det är betydelsefullt att man får ett erkännande av andra människor för sina bidrag till samhället.

I nästa artikel, *Att göra sig anställningsbar: Om instrumentella identitetspositioner och könad säljbarhet*, är det människornas förmåga att "sälja" sig själva när de söker arbete som undersöks. Det har funnits en hel del forskning kring de som anställer arbetssökande. Här intervjuas studenter som utbildas på dagar anordnade av fackliga rörelsen om hur man skriver CV och ökar sin "anställningsbarhet". Hur förhandlar de kring kraven?

Vår gäst i detta nummer är Orlando Mella, professor i sociologi vid Uppsala universitet. Orlando disputerade i Uppsala 1986 på avhandlingen *Religion and Politics in Chile: An Analysis of Religious Models* och var sedan även en tid universitetsrektor i Chile (Universidad Academia de Humanismo Cristiano 1993–1997). I *Mångfaldsbarometern: Sju år av attitydmätningar* analyserar Mella resultaten av den mångfaldsbarometerenkät som han med medarbetare gjort om attityder till människor av utländsk bakgrund. Enkäten har alltsedan 2005 gått ut årligen till ett representativt urval av befolkningen.

Om någon vecka ska jag diskutera GMO, genmodifierade organismer, med en plantfysiologiforskare som arbetat länge med just GMO. Min åsikt är att bioteknik eller genmodifiering är en riskabel verksamhet då det kan vara svårt att hindra spridningen av någon ny människogjord växtart om det skulle visa sig att den var farlig. Med kännedom om kärnkraften och kemianvändningen inom jordbruket visar sig eventuella nackdelar först om lång tid. En sådan erfarenhet borde göra försiktighetsprincipen starkare. Men om och om igen formuleras problemet som en strid mellan modernister och bakåtsträvare, nu senast i Dagens Nyheter, artikeln "Kvasivetenskap hindrar ett hållbart jord- och skogsbruk" (2011-10-01). (Motargumenten ges i treminutersfilmen "Genetic engineering: The world's greatest scam?" på Greenpeace – slå bara på ordet scam? på Greenpeace' hemsida.)

Självklart kan jag inte bidra med kunskap om den för genmodifieringen så viktiga blomman backtrav och dess fysiologiska tillväxt. Men jag kan bidra med kunskap om hur samhället torde fungera som mottagare av genmodifierade växter. Jordbruksverket i sin skrift "GMO i Sverige, EU och världen" (2007) skriver: "Debatten om GMO har det senaste årtiondet präglats av låsta positioner. En rimlig förklaring till det är att GMO-debatten handlar om mycket mera än bara tekniken i sig. I vår skrift pekar vi på att det är närmast omöjligt att se GMO helt frikopplad från de ekonomiska och sociala ramar inom vilka den utövas." Dessa ord, "mycket mer än tekniken i sig" är sociologernas utmaning!

Jag tror framtiden för vårt ämne ligger i att forska på de stora problemens samhällsvetenskapliga sida, det vill säga organisationerna, ekonomin och maktfördelningen runt omkring tekniken. Det räcker alltså inte att studera naturvetenskapen i sig. Men teknik- och vetenskapstudier i Kuhns och Latours anda kan vara till hjälp. Klimat-effekten, världssvälten och krigen har en tekniskt naturvetenskaplig sida och en humanistiskt samhällsvetenskaplig sida. Den senare består i kunskap om människors beteenden, attityder och maktordningar och organisationers funktionssätt. Hur kan vi samarbeta med naturvetare, inberäknat medicinarna, och tekniker och göra denna samhällsvetenskapliga sida av de stora problemen relevant? Hur mycket måste vi kunna av de naturvetenskapliga aspekterna för att påvisa hur dessa klickar in i de samhällsvetenskapliga aspekterna av de problem mänskligheten försöker lösa?

GMO-diskussionen närmar sig och under tiden lär jag mig en hel del spännande om genmodifiering, kunskap viktig även för mig som medborgare. Vilka gränser kan och bör demokratin sätta för vetenskapens utveckling på GMO-området och vad bör den överlåta till forskarna? Och vilken roll spelar företagen i kunskapsutvecklingen?

Kanske får vi anledning att diskutera dessa frågor vid Sociologidagarna 15–17 mars? Sociologförbundets årsmöte hålls nu bara vartannat år och då under namnet Sociologidagarna. År 2012 under Sociologidagarna firar Sociologförbundet sitt femtioårsjubileum med ett extraordinärt fint program. Se programmet i detta nummer. Bland andra talare finns Karin Knorr Cetina som just hållit på med sociologiska studier av naturvetenskap.

Hedvig Ekerwald
Redaktör